

Platonova argumentacija protiv pisanog govora u Fedru

Savremena rasprava o retorici nužno pretpostavlja širenje referencijalnog okvira tematizacije i utemeljenja u teoriji o jeziku. Bez tog zasnivanja retoričkim fenomenima prijeti opasnost marginalizacije i nestajanja u zaboravu. Takvu sudbinu retorika je već doživela. Ona je pala nisko, upravo zato jer je izgubila svoju temeljnost, svoj izvor vere i značenja uhvativši se za nesigurnu i slabu nit govora kao tehnike.

"Retorika je samu sebe obezvređila, kada je postala sredstvo za uticaj. Vidjeće se da je trpela najviše štete kada je dopuštala da se odvoje reči od stvari".¹

Oba problema je na filozofski način otvorio Platon. On je svoja dela zamišljao i izlagao u retoričkoj formi dijaloga. Ta forma je omogućavala postavljanje pitanja i odgovaranje, a to znači istovremeno traženje istine i nadmetanje u traženju njene jezičke artikulacije. Iako se slutio na svoj način retoričkim iskustvom, Platon ga je podređivao filozofiji. On je prvo cenio znanje pa tek onda vežbanje i prirodnu sklonost da se ono govorno artikulise. U Gorgiji Platon retoriku odbacuje kao skup obrazovanja čiji osnov nije istina već privid. Na delu je potencirani odnos istine i znanja prema tvrdnjama koje je izriču. Pozicija dijalektike i njenog metoda argumentacije istinu vidi kao spoljašnju i saznatljivu mogućnost. Dijalektičkom argumentacijom ona se može obuhvatiti. Na drugoj strani retorika istinu vidi kao relativnu i kao unutrašnju stvar retoričke prakse. Ali, već u Fedru on izlaže umereniji stav prema retorici pokazujući važnost njenog odnosa prema dijalektici. To znači da vještina govora pretpostavlja znanje o onome što je predmet govorenja. Dobar retor mora biti dobar znalac i dobar logičar, tj. mora imati specijalistička znanja o onom što govori, ali i znanje o tome kako se i kome govori. Već iz ovakvih stavova se nazire Platonova potreba da se retorika utemelji u ljudskoj duši. Shodno tome ona postaje sastavni deo obrazovanja. Retoričko obrazovanje postaje neophodno dobrom dravniku, ali i filozofu i književniku. Ali u svakom slučaju retorika hodi putem dijalektike, tj. preko traganja za istinom. Platon inauguriše neobično važan zaključak za retoriku uopšte da njen cilj nije ugoditi ljudskom uhu već ugoditi istini. Dakle, odgovor na pitanje šta je istina, u dubljem značenju, određuje smisao retorike.

Aristotel realizuje Platonovu zamisao retorike izloženu u dijalogu **Fedar**. Ona je kod njega takođe saobražena dijalektici. To znači i da se veština uveravanja treba utemeljiti na logici i dokazima. Ali ipak ostaje razlika između dijalektike i retorike. Prva brine o saznanju i istini, a druga o stilu i igri govornih mogućnosti. Aristotel je utvrđuje u diferenciji podučavajućeg i uveravajućeg govora. Prvi se tiče znanja i naučne argumentacije, a drugi se tiče komunikacije sa masama i argumentacije zasnovane na opštim mestima. Uočena razlika ne isključuje ono zajedničko retorike i dijalektike, to da obe mogu izvoditi zaključke iz suprotnih premisa i da imaju opštost i sposobnost primene na bilo koje iskustvo. Ove tačke blizine i udaljenosti retorike i dijalektike otvaraju problem jezika i mišljenja. Taj problem su Platon i Aristotel rešavali u korist mišljenja. Oni su smatrali da misao može uvek smisliti reč kroz koju će progovoriti logos i istina. Time što će bivstvovanje dovesti do reči i grčki filozofi će načelno položiti račun o *onome što jeste*.

Nova paradigma odnosa reči i sveta je u znaku jezika. Reč postaje ono prvo i temeljno. A, to znači da svet jeste tek kada uđe u jezičku formu kada zadobije ime.

Zato, govoriti znači ući u prostor reči. Ući u prostor reči znači biti pri svojoj reči, tj. slobodno govoriti, sloviti i poštovati reč i istinu. Utoliko istina postaje retorička kategorija. Gadamer je s pravom retoriku razumio kao umetnost ubeđivanja pomoću razgovora. Iz ovog se može zaključiti da svaka vrsta teorije pored demonstrativne argumentacije mora računati i na retoričko opravdanje istine u smislu objašnjenja i ubeđivanja.

"Ono što dolazi do govora je doduše nešto drugo nego samo izgovorena reč. Ali, reč je reč zahvaljujući samo onome što u njoj dolazi do govora. U svom čulnom bivstvu ona je tu da bi se ukinula kaznom. Isto tako, obratno, ono što dolazi do govora nije nešto bez jezika predato, već u reči dobijasamu svoju određenost".²

U ovoj paradigmi jezik nastupa kao autonomna i nezavisna sfera u kojoj se na određen način pojavljuju sve stvari, ljudi i njihovi odnosi. Zato... jezik govori isključivo sa samim sobom...(Novalis). Nama je dosuđeno da stojimo unutar jezika. Tu se jezik susreće sa stvarnošću i oblikuje svijet. Herder u Raspravi o poreklu jezika o tome tvrdi: da jezik pretpostavlja pogled na svijet, od tog pogleda zavisi razlika među jezicima. Zbog toga je riječ izvor moći čovjekove da imenuje i saznaje.

"Ljudi su izumeli svoj jezik", kae Herder, "zato je on važan za čoveka, jer kroz jezik deluje ljudski um. Bez jezika čovek nema um, a bez uma nema jezika".²

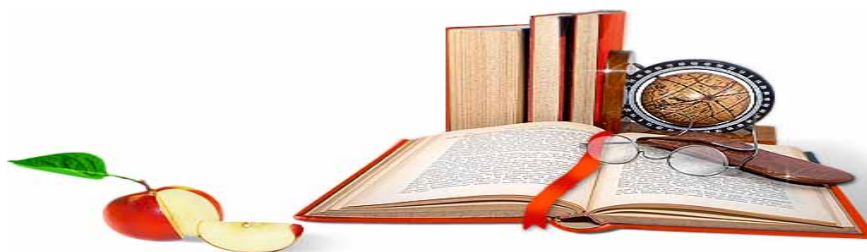
Od ovog stava nije daleko zaključak da razlike među jezicima jesu rezultat razlika među ljudima jer se u jeziku konstituiše oblik ljudskog djelovanja i način razumijevanja svijeta. Na reči počiva fizički i metafizički poredak. Nije li zato reč prva kao izvor moći koji nastupa već aktom imenovanja. Na ovo upućuje i mit koji čuva prvenstvo i vanost riječi kao pramoći. Iz reči se rađa svaka konkretna moć čovjeka. Jezik daje moć i ljudskom duhu, u njemu se događa susret unutrašnjeg i spoljašnjeg svijeta, emocionalnog i racionalnog, ličnog i kolektivnog. Jezik je medijum u povišenom značenju. U njega ulaze misli, namere, emocije. Ali sve to ne dospeva do reči, mnogo toga zadži sito jezika, mnogo toga ne probije do jezičkog znaka i govorne artikulacije. Jer, jezički znaci su i previše grubi za dublje nijanse misli i emocija. No, ipak i ono što ne dođe do artikulacije ostaje unutar akumulacije jezika. Zato svaku izgovorenu reč obavija aura tajanstvenih duhovnih i emocionalnih talasanja. Na ovom fonu raste pjesništvo i mogućnosti metaforičkog. Ali, metaforu ovdje valja shvatiti kao jezičko nadilaenje ograničenosti označavanja. Logičke strukture jezika pomoću metafore ulaze u magični prostor igre zamjenjivanja oznaka jednog sadržaja oznakama drugog sadržaja.

Klasična retorika Grčke i Rima, vezana za imena Homera, Sofiste, Aristotela, Kvintilijana, Cicerona i druge, je potvrda primata govornog jezika i na njemu zasnovane usmene kulture. Zbog toga je retorika imala povišeno značenje. Na tu važnost retorike upućuje i sam Platon u dijalogu Fedar. Uprkos svom poznatom kritičkom stavu protiv retorike Platon izražava sumnju u pismo i pismovnost. U dijalogu Fedar Bog Teut iz Egipta dolazi kod kralja Tama - Boga cijelog Egipta da bi podario veličanstveno otkriće sledećim rečima: *"Evo, kralju donosim vam znanja koji će učiniti da Egipćani budu mnogo mudriji i bolje pamte: pronađen je lijek za pamćenje i nauku"*. Tam odgovara:

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com